

# ΠΕΡΙ ΤΕΛΩΝΙΑΚΟΥ ΔΑΣΜΟΛΟΓΙΟΥ

ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΗΣ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ \*

Ἡ συγγραφὴ ἱστορίας τῆς ἑλληνικῆς τελωνιακῆς νομοθεσίας τυγχάνει ἔργον οὐχὶ τοσοῦτον εὐχερὲς ὅσον ἡδύνατό τις νὰ ὑποθέσῃ. Ἐξαιρέσει βιβλίων καὶ φυλλαδίων τινῶν Πολιτικῆς Οἰκονομίας, ἅτινα ἐν συνόψει καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς ὁλως ἐπόψεως ἐξετάζουσι τὸ ζήτημα, οὐδὲν ἕτερον ἔχει τις βοήθημα πρὸς πορισμὸν τῆς ἀναγκαίας ὕλης ἢ αὐτοὺς τοὺς κειμένους νόμους καὶ τὰ κοινοβουλευτικὰ πρακτικά. Ἔργον τῷ ὄντι ἐπίμοχθον τὸ τῆς ἀναδιφύσεως τῆς Ἐφημερίδος τῶν Συζητήσεων τῆς Βουλῆς ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς της καὶ τῆς τῆς Κυβερνήσεως ἀπὸ τοῦ 1845 καὶ ἐντεῦθεν, ὅτε ἐδημοσιεύθη ὁ ὀργανικὸς περὶ τελωνείων νόμος, συνοφίζων τὰ ἀπὸ τοῦ 1833 διατάγματα καὶ τὸν νόμον τοῦ 1842, ὁ διατελὼν εἰσέτι καὶ νῦν ἐν ἰσχύϊ, πλὴν εὐαρίθμων τινῶν μεταβολῶν ἐπενεχθεισῶν διὰ νεωτέρων νόμων· καὶ μόλα ταῦτα δὲν δύναται τις νὰ ἦ βέβαιος ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ νὰ ἀνεύρῃ τίνες ἀρχαὶ διεῖπον ἐκάστην γενικὴν μεταρρύθμισιν τοῦ τελωνιακοῦ δασμολογίου. Δυστυχῶς αἱ κοινοβουλευτικαὶ συζητήσεις καὶ πρακτικὰ εἰσὶ σχεδὸν πάντοτε πτωχόταται, καταλήγουσαι εἰς συνοπτικὴν ἔκθεσιν ὑποβαλλομένην ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου ὑπουργοῦ συνάμα τῷ περὶ τοῦτου νομοσχεδίῳ. Ἀφ' ἑτέρου οἱ γενικοὶ στατιστικοὶ πίνακες τῆς ἐμπορίας, ὧν ἀναμφισβήτητος τυγχάνει ἡ χρησιμότης, μόνον ἀπὸ τοῦ 1887 ἤρξαντο συντασσόμενοι τακτικῶς πῶς ἄνευ τῆς ἀκριβείας τούτων, καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἐξακρίβωσις τῶν καρπῶν ἐκάστου νέου δασμολογίου, οὐ μόνον ὑπὸ ἐμπορικὴν καὶ βιομηχανικὴν ἔποψιν, ἀλλὰ καὶ ταμιευτικὴν.

Οὐχ ἥττον ὀφείλει τις ν' ἀναζητήσῃ ὑπὸ ποίων ἀρχῶν ἐνεφορήθη ὁ Ἑλλήν νομοθέτης ἀπὸ τοῦ 1884 καὶ ἐφεξῆς· ἐπεκράτησεν ἄρα γε προστατευτικὸν ἢ ἀπλῶς ταμιευτικὸν πνεῦμα; Ἀμφότερα, ἀπαντᾷ δ' ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸς ἐν τῇ τελευταίᾳ ὑπ' αὐτοῦ ὑποβληθεί-

\* Ἐκθεσις ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ ἐν Ἀμβέρσῃ διεθνὲς συνέδριον περὶ τελωνιακῆς Νομοθεσίας.

σει τῷ κοινοβουλίῳ ἐκθέσει, σπεύδει δὲ πάραυτα νὰ ἐλέγξῃ ἑαυτὸν ἀσυνεπῇ διὰ τῆς ὅλως ταμειυτικῆς φύσεως τοῦ ἐπισυνημμένου τῇ ἐκθέσει δασμολογίου. Πράγματι, φρονοῦμεν ὅτι οὐδέποτε ἐν Ἑλλάδι σοβαρῶς ἐτέθη τὸ ζήτημα τῆς ἐλευθέρου συναλλαγῆς καὶ τοῦ προστατευτικοῦ συστήματος· ὁ ταμειυτικὸς σκοπὸς ὑπῆρξεν ἀείποτε ὁ μόνος σκοπός, ἀδιάφορον τὸ σχῆμα δι' οὗ περιεβάλλετο, τὸ δὲ τελωνιακὸν δασμολόγιον, εἰς ὃ προσθετέον καὶ τὸ χαρτόσημον, εἰς οὐδὲν ἄλλο συντελοῦσιν ἢ ὡς ἀσφαλέσταται ἀναρροφητικαὶ ἀντλῖαι, ἀντλοῦσαι συνεχῶς καὶ ἀκόπως ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου πρὸς πόρον τῶν ὀρέξεων τῆς δημοσίας σπατάλης.

Ἐν ἔτει 1884, ὅτε γενικὴ τοῦ δασμολογίου ἀναθεώρησις ἔλαβε χώραν, ἐφαίνετο ὅτι ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ἐπιστημονικωτέρᾳ τις χροιά εἰς τὸν θεσμὸν τοῦτον, ἐπὶ τῷ τέλει δὲ τούτῳ συνέστη ἐπιτροπὴ ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπὸ τὴν προεδρίαν αὐτοῦ τοῦ Ὑπουργοῦ, πρὸς συζήτησιν τῶν διαφόρων θεμάτων καὶ βιομηχανικῶν συμφερόντων. Τὰ αὐτὰ ἔλαβον χώραν καὶ διὰ τὸ δασμολόγιον τοῦ 1887, ὅπερ ὑποτίθεται ὅτι ἔδει νὰ ἐδραίουται ἐπὶ τῶν ἑκτοτε παραχθέντων ἀποτελεσμάτων. Νομίζω ὁμῶς, ὅτι αὐτὰ τὰ μέλη τῆς ἐπιτροπῆς ἐν ἀμηχανίᾳ θὰ ἦσαν, ἐὰν ἤρω-τῶντο ὑπὸ ποίων ἀρχῶν καθωδηγήθησαν, ποῖα πορίσματα ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσωσιν ἐκ τῶν διαφόρων ὑπηρεσιακῶν ἐκθέσεων, ποίας ἐπισήμους πληροφορίας εἶχον ὡς πρὸς τὴν γεωργικὴν παραγωγὴν τῆς χώρας καὶ τὴν ναυτιλιακὴν κίνησιν, δύο κυριωτάτων παραγωγικῶν πηγῶν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου· ἄγεται δὲ τοσοῦτο μᾶλλον εἰς τὴν πεποιθήσιν ταύτην, καθ' ὅσον εἰς μάτην ἀνεζήτησα τὰ ἔγγραφα καὶ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς. Αἱ πληροφορίες, ὥς δύναται τις νὰ ἀρυσθῇ ἐκ τῶν συνοδευουσῶν τὸ νομοσχέδιον ἐκθέσεων, εἰσὶν ἐλαχίστης σπουδαιότητος, περιοριζόμεναι εἰς τὴν ἀτελῆ κατὰδειξιν τῶν ἀδικαιολογήτως εἰσαχθεῖσων καινοτομιῶν. Ἐτι μηδαμινωτέρας ἀξίας τυγχάνει ἡ ἐκθεσις τοῦ ἄρμε-δίου τμήματος τῆς βουλῆς, εἰς οὗ δῆθεν τὸν ἐλεγχον ὑπῆχθη τὸ νομοσχέδιον· τὸ τμήμα τοῦτο, ὡς καὶ πάντα τὰ ἄλλα τμήματα τῆς βουλῆς, σχηματίζονται κατὰ μέγιστον μέρος ἐκ τῆς πλειονοψηφίας, ἐπομένως ἐκ τῶν τῆς κυβερνήσεως, εἰς οὗς οὐδεμίᾳ ἀντιλογία ἐπιτρέπεται ἢ μειοψηφία κωφεύουσα εἰς πάντα τὰ ζητήματα πλὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ, εἰς ὃν μόνον συσσωματοῦται, ἀνωφελῶς ἔστιν ὅτε, συντελεῖ εἰς τὴν σύνταξιν βραχυτάτης ἐξ ὀλίγων λέξεων ἐκθέσεως, ἐνὸς οἷον καλῶς ἔχει. Δῆλον εἶναι ὅτι δὲν δύναται τις ν' ἀπαιτήσῃ ἐργασίαν οἷα κατηναλώθη πρὸς κατάρτισμόν τοῦ τελευταίου Γαλλικοῦ ἢ τοῦ τῶν Ἑνωμένων Πολιτειῶν δασμολογίου· παρ' ἡμῖν καὶ τὰ ζητήματα τυγ-

χάνουσιν ἀπλούστερα καὶ ἡ ἐπήρεια τῶν διαφόρων συμφερόντων πολὺ σμικροτέρα. Ἀλλ' ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἀλγεῖ τις βλέπων δι' ὁποίου συνοπτικοῦ τρόπου μεταποιεῖται τὸ ἡμέτερον τελωνιακὸν δασμολόγιον, ἐπὶ σκοπῷ ἀπλῶς ταμιευτικῷ, ἐναντίον πάσης ὑγιούς ἀρχῆς τῆς Πολιτικῆς Οἰκονομίας.

Τῷ ὄντι, τίνα ιδέαν δύναται τις νὰ σχηματίσῃ περὶ δασμολογίου, οὗτινος ὀλίγον κατ' ὀλίγον αὐξάνονται τὰ δικαιώματα κατὰ 15% ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τῆς διὰ τοῦ τρόπου τούτου πληρώσεως παρμεγέθων ἐλλειμμάτων τοῦ προϋπολογισμοῦ; Ἐζητήθη πρὸ ἐτῶν ἤδη ἡ θεραπεία τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν φαγεδαίνης ἐν τῇ συναχεῖ ἐπιβαρύνει τῶν ἐμμέσων φόρων, εὐχερές δὲ καὶ ἀνώδυνον ἐθεωρήθη ἔργον ἡ ὑπόβολή προσθέτων δικαιωμάτων εἰς τὴν ἐμμεσον φορολογίαν, ἐν ᾧ οἱ ἄμεσοι φόροι ἐξακολουθοῦσιν εἰσπραττόμενοι διὰ τρόπου ἄγαν πλημμελοῦς. Ἡ εὐχέρεια τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων τούτων ἀπαλλάττουσα ἀπὸ τῆς ἀνάγκης ὁλοκλήρου στρατιᾶς ὑπαλλήλων εἰσβαλλόντων εἰς τὰς κώμας καὶ τὰ χωρία, συντελεῖ τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπαύξησιν αὐτῶν, παρὰ τὴν πικρὰν παρατήρησιν, ὅτι οὐδέποτε ἐλήφθη ἡ ἐλαχίστη καὶ μέρμυκα ὑπὲρ τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς φθινούσης ἡμῶν βιομηχανίας, ἥτις πόρρω ἀπέχει τοῦ προδευτικοῦ σημείου, εἰς ὃ ἐδικαιοῦτό τις νὰ ἐλπίσῃ. Οἱ ἐν τῷ συνημμένῳ πίνακι ἀριθμοὶ καταδεικνύουσι τοῦτο σαφῶς. Ὁ ἄδικος οὗτος τρόπος φορολογίας, οὗτινος κύριον στοιχεῖον ἀποτελεῖ τὸ δασμολόγιον, ἐπιβαρύνει ἀδιακρίτως πάσας τὰς κοινωνικὰς τάξεις· ἄλλως τε ἀπεδείχθη ὅτι κράτος τι δὲν δύναται νὰ εὐδοκιμήσῃ ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τριαύτης νομοθεσίας. Ὅθεν μεταρρύθμισις ἐπιβάλλεται, καίτοι δυστυχῶς ἡ ἀκροσφαλὴς οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ κατάστασις τῆς χώρας ἐξαντλεῖ καθ' ὁλοκληρίαν τὸν νομοθέτην, ὅστις ἀρκεῖται, ὅσάκις ἡ ἀνάγκη γείνη ἐπαισθητοτέρα, εἰς τὴν ἐπαύξησιν κατὰ δεκατημόριον τινὰ τῶν μᾶλλον εὐεισπράκτων φόρων. Κρίνοντες ὁμῶς ὅλως ἀντιθέτως νομίζομεν ὅτι τὰ τελωνεῖα ἡδύναντο πολυτίμους νὰ παρὰσχωσιν ὑπηρεσίας, κατὰ τὴν μαστιζούσαν ἡμᾶς κρίσιν, δι' ὃ καὶ πρῶτοι ὑπεστηρίξαμεν πρὸ τινῶν ἐτῶν μετὰ τινος φίλου βουλευτοῦ σύστημα, οὗτινος ἡ ἀρχὴ συνίστατο εἰς τὴν ἐν τοῖς τελωνείοις παραδοχὴν τῶν ληξάντων τοκομεριδίων τῶν ἐθνικῶν δανείων πρὸς πληρωμὴν ἀντὶ τιμήματος. Τοῦτο ἐκτὸς τῶν ἄλλων οἰκονομικῶν πλεονεκτημάτων, ἅτινα ἀναμφηρίστως ἐπαρουσίαζε, θὰ ἦτο συνάμα ἡ καλλιτέρα ἀσφάλεια διὰ τοὺς κατόχους τῶν ἐλληνικῶν χρεωγράφων, διότι ἐπερχομένου λυσιτελοῦς συμβιβασμοῦ, αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις μόναι θὰ ἡδύναντο νὰ ἐπαρκέσωσι διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ δημοσίου χρέους, οὕτω δὲ θ' ἀπεφεύγετο τὸ ἠθικῶς

ἐπαχθές τοῦ ἐλέγχου ἀφ' ἐνός, ἀφ' ἐτέρου δὲ οἱ ὁμολογιῶχοι θὰ ᾔσαν βεβαιότατοι περὶ τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων των, προεξοφλοῦντες ἐν ἀνάγκῃ τὸ προσεχές τοκομερίδιον, ἀντὶ τῆς παραδοχῆς συστήματος συμβιβασμοῦ, ὅπερ ἐπαπειλεῖ νὰ ἐπαναφέρῃ ὡς τάχιστα τὴν αὐτὴν κατὰστασιν.

Ὅφείλω ὅμως νὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ 1891 ἐμφο-  
ρουμένη ὑπὸ τῆς γενικῆς τάσεως πρὸς ἀναθεώρησιν τῆς τελωνιακῆς Νο-  
μοθεσίας ἀπὸ ἀπόψεως ὅλως νεωτέρας καὶ ἐπιστημονικῆς, ἤρξατο συ-  
στηματικῆς πρὸς διαρρύθμισιν τοῦ δασμολογίου ἐργασίας, ἥτις ἄγνω-  
στον διατὶ διεκόπη, ἴσως δὲ ἵνα μὴ ἐπαναληφθῇ ἐν τῷ μέλλοντι. Ὅ-  
τότε Ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν ἀπηύθυνε κατὰ μῆνα Ἀπρίλιον εἰς  
τοὺς προϊσταμένους τῆς τελωνιακῆς ἀρχῆς, οἰκονομικοὺς ἐφόρους καὶ λι-  
μενάρχας τοῦ κράτους ἐγκύκλιον, δι' ἧς, ἀναγνωρίζων τὴν ἀτέλειαν  
τῆς τελωνιακῆς νομοθεσίας, ἐπεθύμει νὰ προκαλέσῃ εὐρείαν καὶ ἐπι-  
σταμένην τῆς ὅλης ἡμῶν δασμολογικῆς νομοθεσίας μελέτην καὶ συ-  
ζήτησιν, πρὸς ἀναθεώρησιν καὶ μεταρρύθμισιν αὐτῆς. Ἐπὶ τῷ σκοπῷ  
τούτῳ συνέστη ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπιτροπὴ, εἰς ἣν  
ἀνετέθη πᾶσα ἡ ἐπεξεργασία αὕτη συγχρόνως συνετάχθη ἐρωτηματο-  
λόγιον, εἰς ὃ ἀνέγραψαν εἰδικὰ καὶ γενικὰ ἐρωτήματα ἐπὶ ὅλων τῶν  
ζητημάτων, ἅτινα ἀπήτει ἡ ἀναθεώρησις τοῦ δασμολογίου. Ἀντίτυπα  
τοῦ ἐρωτηματολογίου τούτου συνημμένα τῇ ἐγκυκλίῳ ἀπεστάλησαν εἰς  
πάσας τὰς μνησθείσας ἀρχάς, μετὰ διαταγὴν ὅπως διανεμηθῶσιν εἰς τὰ  
λειτουργοῦντα ἐν ἐκάστη περιφερείᾳ ἐμπορικὰ ἐπιμελητήρια, εἰς τοὺς  
ἐμπορικοὺς συλλόγους, εἰς τὰς ἐγκρίσει τῆς κυβερνήσεως κατηρτι-  
σμένας συντεχνίας, εἰς ἕκαστον τῶν σπουδαιότερων ἐμπόρων, βιομη-  
χάνων, γαιοκτημόνων, ναυτιλλομένων, εἰς τοὺς διευθύνοντας οἰανδῆ-  
ποτε σπουδαίαν ἐταιρικὴν ἐπιχείρησιν, σχετιζομένην πρὸς ἓνα τῶν  
παραγωγικῶν ἐν τῷ τόπῳ κλάδων, μετὰ τὴν παράκλησιν ὅπως οὗτοι  
διατυπώσωσιν ἐγγράφως, ἣν ἕκαστος ἔχει γνώμην περὶ τῶν τεθειμένων  
ἐρωτημάτων, κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῶν γνώσεων αὐτοῦ καὶ τῆς πεί-  
ρας. Τὸ ἐρωτηματολόγιον εὐρύτατα διενεμήθη, πλείστα δ' ἐπεστρά-  
φησαν ἀπαντήσεις ὑπὸ ἀνδρῶν πεπειραμένων καὶ εἰδημόνων τῶν δια-  
φόρων κλάδων τῆς ἐμπορίας. Ἀδηλον ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν ἐγγρά-  
φων τούτων, ἅτινα οὐδέποτε συνεβουλευθήσαν, οὐδ' ἐγένετό ποτε χρῆσις  
αὐτῶν πρὸς τοῦτο, εἰ μὴ τις ἄλλη, μετὰ ὅλην τὴν ἐπελθοῦσαν ἀναθεώρη-  
σιν τοῦ 1892, ὡς ὁμολογεῖ αὐτὸς ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργὸς  
ἅμα τῇ ὑποβολῇ τῆς αἰτιολογικῆς εἰδήσεως μετὰ τοῦ σχετικοῦ νομο-  
σχεδίου. Φοβοῦμαι ὅτι ἐὰν ὑπάρχωσιν εἰσέτι τινὰ τούτων, εὐρίσκονται

ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου ὅπως ταφῶσιν ἐκεῖ ἐν τῷ ἐρέθει τοῦ χρόνου.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο εἰάν ἐπῆρχετο, προκειμένου περὶ τελωνιακῆς νομοθεσίας, βαθμιαία μεταρρυθμίσεις, βασιζομένη ἐπὶ τῆς λογικῆς καὶ τῆς πείρας, εἰάν ἄνδρες λογάδες, ὅσοι δύνανται νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἀρτιότητα τοῦ ἔργου καὶ εἶναι ἱκανοὶ νὰ συγκομίσωσι, λόγῳ ἐπιστήμης, πρακτικῆς ἐμπειρίας καὶ ἐπαγγέλματος γνώσεις καὶ ρῶτα, ἐκαλοῦντο πρὸς σχηματισμὸν ἐπιτροπῆς, ἣτις ἔδει συνεχῶς καὶ ἐνδελεχῶς ὡς κύριον νὰ ἔχῃ μέλημα τὰς ἀνάγκας τῆς ἐμπορίας καὶ τῆς βιομηχανίας, νὰ πορίζηται τὰς πληροφορίες τῆς παρὰ τῶν ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν ἐπιμελητηρίων, ἅτινα δὲν ὑπάρχουσι καὶ ὧν ἡ σύστασις ἐπιβάλλεται, καὶ τέλος νὰ συστηθῇ γενικὴ διεύθυνσις τῶν τελωνείων, ἀντὶ τοῦ νῦν ὑπάρχοντος τμήματος ἐν τῷ Ὑπουργείῳ τῶν Οἰκονομικῶν, ἔργον δικαιοτάτον, ἀφοῦ γενικαὶ διευθύνσεις ὑπάρχουσι δι' ὑπηρεσίας ἡπτόνες σπουδαιότητος. Μήπως θὰ ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ κλάδος ἄλλος σπουδαιότερος ἐκείνου, ὅστις οὐ μόνον ρυθμίζει τὴν παραγωγὴν τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου, ἀλλὰ καὶ ἀποφέρει μόνος τῷ δημοσίῳ σχεδὸν τὸ ἥμισυ τῶν βεβαίων ἐσόδων αὐτοῦ;

Ἐν διαστήματι τῆς τελευταίας δεκαετίας αἱ τελωνιακαὶ πρόσοδοι ὑπερεδιπλασιάσθησαν ὥντως· ἐν ᾧ τότε ἀνήρχοντο εἰς δεκαπέντε περίπου ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἀπὸ τὸ 1891 ἔφθασαν εἰς τὸ ποσὸν 36, 576, 377 δραχμῶν, οὕτως ὥστε οἱ τελωνιακοὶ δασμοὶ ἀπέφερον αὐτοὶ μόνον περίπου τὸ ἥμισυ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ κράτους, τοῦθ' ὅπερ ἐκτὸς πάσης ἀναλογίας τυγχάνει, λαμβανομένου ὑπ' ὄψει ὅτι, τὰ δικαιώματα ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν ἀντικειμένων εἰσὶ κατὰ μέγιστον ὅρον 200% καὶ κατ' ἐλάχιστον 25%.

Ὑπερησπίσθησάν τινες τὸ σύστημα τοῦτο δισχυριζόμενοι ὅτι, ἔθνος νέον, ὡς ἡ Ἑλλάς, εἶχεν ἀνάγκην τῆς προστασίας πρὸς ἀνάπτυξιν αὐτοῦ· ἀλλ' ἐλέγχεται αὐτὸ ψευδές καὶ σφαλερόν, διότι λησμονοῦσιν ὅτι ἡ ἐπιστήμη διδάσκει ἡμᾶς ὅτι τὸ ἀνέσπερον φῶς τῆς ἐλευθερίας εἶναι ἀχώριστον καὶ κυριώτατον στοιχεῖον τῆς προόδου ἐκάστου ἔθνους, ὅπερ δὲν δύναται νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἑαυτοῦ ἀνάγκας.

Παραπλήσιος τῇ θεωρίᾳ ταύτῃ εἶναι ἡ τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἣν τὰ τοῦ ἐλληνικοῦ τύπου φύλλα συχνάκις ἐπικαλοῦνται πρὸς ἐξήγησιν τῆς οἰκονομικῆς ἡμῶν δυσχερείας. Κατὰ τὸ περίφημον τοῦτο σύστημα, τὸ χρυσίον θεωρεῖται ὡς ὁ κατ' ἀρχὴν πλοῦτος. Ὅθεν ἕκαστον ἔθνος περὶ πολλοῦ ποιούμενον τὴν ἑαυτοῦ εὐημερίαν, δέον νὰ ἐπισύρῃ ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ ὅσον ἔνεστι πλειότερον χρυσίον, τοῦτο δὲ κατορθοῖ

διὰ τῆς πρὸς τοὺς ἄλλους μείζονος πωλήσεως ἢ ἀγορᾶς. Λέγεται δὲ κοινῶς ὅτι τὸ ἰσοζύγιον κλίνει ὑπὲρ τινος ἔθνους, ὅταν τοῦτο πωλοῦν πλέον ἢ ὅ,τι ἀγοράζει, λαμβάνῃ εἰς χρήμα τὴν διαφορὰν, ἐὰν δὲ ἡ εἰσαγωγή ὑπερβαίῃ τὴν ἐξαγωγήν, τὸ ἰσοζύγιον καταδείκνυσι ζημίαν.

Πρῶτον μὲν καθ' ὁλοκληρίαν τυγχάνει ψευδὲς τὸ ὅτι τὸ χρυσίον εἶναι ὁ κατ' ἀρχὴν πλοῦτος ἔθνους τινός. Ἀφ' ἑτέρου εἶναι ἀνακριβὲς τὸ νομίζειν, ὅτι ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος δὲν εἶναι καὶ οὗτοι ἐμπορεύματα, ἢ μᾶλλον προϊόντα ὁμοίας φύσεως τῶν ἄλλων προϊόντων. Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος εἶναι προϊόν ἀνταλλασσόμενον πρὸς ἕτερον προϊόν. Γεωργὸς πωλεῖ τὸν σῖτόν του, ἐκ τοῦ ἀντιτίμου δ' αὐτοῦ ἀγοράζει ἐνδύματα· τί διαφέρει ἡ πράξις αὕτη, ἂν ἑδίδε τὸν σῖτον ὃν παρήγαγον οἱ ἄγροί του, κατ' εὐθείαν εἰς τὸν ἐνδυματοπώλην; Ὁ χρυσὸς καὶ ὁ ἄργυρος οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν ἢ ἀξίαι ἀντιπροσωπεύουσαι προϊόντα καὶ εὐχερὴ μέσα συναλλαγῆς καὶ κυκλοφορίας. Ἡ Βελγικὴ χώρα καταναλίσκει τοὺς ἡμετέρους οἶνους καὶ ἔλαιον, τί δὲ θ' ἀποδώσῃ εἰς ἀντάλλαγμα; Φαινομενικῶς μὲν ἀργύριον, ἀλλ' ἐν πράγματι τὸν ἑαυτῆς σιδήρον. Θὰ ἀποδώσῃ ἡμῖν τὸ τίμημα δι' ἀργυρίου ὅπερ ἐπροσπορίσατο ἐκ τῆς πωλήσεως σιδήρου. Ἐπομένως οὐχὶ ὁ χρυσός, ἀλλ' ὁ πλοῦτος φέρει τὸν χρυσόν.

Σὺν τούτοις λησμονοῦσιν οἱ προστατευτικοὶ τὸ μέγα οἰκονομικὸν ἀξίωμα, τὸ ἀκριβῶς ἀναπτυχθὲν καὶ καθορισθὲν ὑπὸ τοῦ J. B. Say, ὅτι τὰ προϊόντα πρὸς προϊόντα μόνον ἀνταλλάσσονται, διαφόρου μὲν φύσεως, ἀλλ' ἴσης ἀξίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου οἱ προστατευτικοὶ καθίστανται θύματα τῶν τελωνιακῶν πινακῶν· δὲν θεωροῦσιν ὅτι οἱ πίνακες οὗτοι ἐν τῇ περὶ ἐμπορικῶ ἰσοζυγίου θεωρίᾳ ἰσοδυναμοῦσι πρὸς στοιχεῖα, ὧν ἡ μία μόνον ὄψις εἶναι ὁρατὴ, ἡ δ' ἄλλη ἀόρατος, καὶ οἰκοδομοῦσιν ἐπὶ τῆς μιᾶς μόνον ὄψεως μὴ ὁρατῆς ποσῶς περὶ τῆς ἑτέρας.

Τὸ ἐμπορικὸν ἰσοζύγιον ἐδραζόμενον μόνον ἐπὶ τῶν τελωνιακῶν πινακῶν, ὡς συνήθως συμβαίνει, δὲν δύναται ἢ σφαλερὸν νὰ ἐπιφέρῃ συμπεράσμα· ὅθεν δεόν νὰ συμπεριλαμβάνῃ πάντας τοὺς ἄλλους ἀδήλους πόρους, οἵτινες μέγιστον ἀποτελοῦσι κεφάλαιον ἐν τῇ περὶ ἰσοζυγίου ὑπολογισμῷ, δεόν νὰ σημειοῖ τὰ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ κυκλοφοροῦντα ἐθνικὰ χρηματικά κεφάλαια, τὰ ἐν τῷ ἐσωτερικῷ ὑπὸ τῶν ξένων δαπανώμενα, τὰς ἐπὶ τόπου γενομένας ἀγοραπωλησίας καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, τὰ διαφεύγοντα τὸν τελωνιακὸν ἑλεγχον, καὶ τέλος τὰς ναυλώσεις τῶν ἐλληνικῶν πλοίων, αἵτινες ἀποφέρουσιν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον ποσὸν ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος τῆς ἐλληνικῆς ναυτιλίας.

Τὸ σύστημα τοῦτο φέρει ἡμᾶς εἰς παραλογισμούς· καὶ ἐπὶ παραδείγ-

ματι: Ἕλληνας ἔμπορος ἀποστέλλει τὰ προϊόντα αὐτοῦ εἰς Βέλγιον, διὰ δὲ τοῦ ἀντιτίμου τούτων ἀγοράζει μεταχρᾶς καὶ ἀξίας τραπεζίτης, ἥτις βραδύτερον καθίσταται εἰς κατὰστασιν πτωχεύσεως· εἶναι φανερόν ὅτι ἡ ἐπιχείρησις αὕτη ἀπέβη ὀλεθρία τῷ ἔμπορῳ, καὶ ὁμῶς τὸ τοιοῦτο, κατὰ τὸν συλλογισμόν τῶν προστατευτικῶν, ἔδει νὰ ἦ ἐπιζήτητον, ἵνα ἐγένετο ἐξαγωγή ἄνευ ἀντιστοίχου εἰσαγωγῆς. Ἴδού ἐτέρα πράξις, ἥτις, κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἐμπορικοῦ ἰσοζυγίου, ἔδει νὰ θεωρῆται ἐπιζήμιος: ἔμπορος ἀποστέλλει τὰ προϊόντα αὐτοῦ, ἀξίας 100,000 δραχμῶν, εἰς Βέλγιον ἅτινα ὡς ἐκ τῆς μεταγωγῆς αὐτῶν ὑπερτιμώμενα, πωλοῦνται 130,000 δραχμῶν, δι' ὧν ὁ ἀποστολεὺς ἀγοράζει διάφορα ἰσάξια ἀντικείμενα, ἅτινα μεταφερόμενα εἰς Ἑλλάδα ὑπερτιμῶνται, διὰ τὸν αὐτὸν ὡς ἀνωτέρω λόγον, κατὰ 30,000 δρχ. ὅλικόν ἄθροισμα δραχμῶν 160,000· τὸ τελωνεῖον τοιοιτοτρόπως ἐσημείωσεν ἐν τῇ εἰσαγωγῇ ποσὸν κατὰ 60,000 δρχ. ἀνώτερον τοῦ τῆς ἐξαγωγῆς, ἐπομένως ἡ χώρα κατέστη πενεστέρα, ἐνῷ συνέβη ὅπως τὸναντίον. Κατ' αὐτοὺς εὐκταία θὰ ἦτο ἡ πτώχευσις τοῦ Βέλγου ἔμπορου, διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δὲν θὰ ἠδύνατο ν' ἀποτίσῃ τὸ πρὸς Ἕλληνα ἔμπορον ὀφειλόμενον τίμημα, οὕτω δὲ θὰ ἀπεφύγετο ἡ εἰσαγωγή, ὅπερ καὶ τὸ σπουδαιότερον.

Πλείστ' ἄλλα ἐπικαλοῦνται ἐπιχειρήματα οἱ προστατευτικοὶ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ συστήματος αὐτῶν, παρακολουθούμενα ὑπὸ ὀλοκλήρου σειρᾶς δῆθεν εὐεργετημάτων, δι' ὧν σκοτίζουσι τὴν ὄρασιν τῶν πολλῶν, ἀποφεύγουσι δὲ διαρκῶς νὰ ὁμολογήσωσι τὸν ταμειυτικὸν μόνον σκοπὸν τοῦ δασμολογίου μας. Ἐὰν τοῦτο ἔπραττον, θὰ ἦσαν κατὰ τι συγγνωστοί, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς ἀθλίης ταμειυτικῆς καταστάσεως τῆς χώρας· λησμονοῦσιν ἐν τούτοις, ὅτι τὸ ἐμπόριον χώρας τινὸς καὶ αὕτη ἡ χώρα δὲν δύνανται νὰ εὐημερήσωσιν, ὅτε μεγάλοι τινὲς βιομήχανοι εὐνοοῦνται ἐπὶ βλάβῃ τοῦ πληθους. Ἡ ἀπόδειξις εὐρήται ἐν τοῖς συνημμένοις πίναξιν, οἵτινες ἐναργῶς καταδεικνύουσιν ὅτι μὲ ὅλην τὴν ἐκ τῶν ἀναθεωρήσεων τοῦ 1884, 1887 καὶ 1892 ἐπελθοῦσαν αὐξήσιν τῶν τελῶν, ἡ ἐμπορικὴ κίνησις τῆς χώρας δὲν ἐποιήσατο τὰς προσδοκώμενας προσόδους, οὐδ' αἱ τελωνιακαὶ εἰσπράξεις ἠῤῥξησαν κατ' ἀναλογίαν. Τὸ αὐτὸ τοῦτο συνέβη ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀρκτῆς Ἀμερικῆς, αἵτινες, ἐν ᾧ πρὸ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ περιφήμου bill Mac-Kinley ἔφερον ἐν τῷ προϋπολογισμῷ αὐτῶν περίσσευμα 500,000,000, σήμερον ἀναγκάζονται μετὰ τεσσάρων ἐτῶν δοκιμαστικὴν πάροδον, νὰ ἐπιβάλλωσι νέους φόρους.

Ἐπικαλέσθησαν ὑπὲρ αὐτῶν οἱ προστατευτικοὶ ἐπιχειρήματα σεσα-

θρωμένον, καὶ δι' αὐτοῦ ἐζήτησαν νὰ σαγηνεύσωσι τὰς ἐργατικὰς τάξεις, ὅπως κτήσωνται ὑπὲρ αὐτῶν τὰ πλήθη· δισχυρίσθησαν ὅτι τὸ σύστημά των ἐξυπηρετεῖ τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατῶν, ἀφοῦ δι' αὐτοῦ ἐπιδιώκεται ἡ αὐξήσις τῆς ἐγχωρίου παραγωγῆς, ἄρα καὶ ἡ τιμὴ τῆς ἐργασίας αὐξάνει, ἐπομένως καὶ τὸ ἡμερομίσθιον. Ἀλλὰ ποία ποτὲ δύναμις ἐν τῷ κόσμῳ δύναται νὰ ἐξαναγκάσῃ τοὺς ἐργοστασιάρχας, τοὺς διευθύνοντας τὰς μεγάλας ἐπιχειρήσεις νὰ αὐξήσωσι τὸ ἡμερομίσθιον τῶν ἐργατῶν των; Οἱ προστατευτικοὶ δὲν βλέπουν ὅτι ἡ δῆθεν αὕτη αὐξήσις τῶν ἡμερομισθίων εἰς προσδοκίαν μόνον περιορίζεται, καὶ ὅτι ἐπὶ πολὺν ἔτι χρόνον οἱ ἀτυχεῖς χειρώνακτες δι' ὑποσχέσεων μόνον θὰ βαυκαλίζονται. Ἀλλὰ πρὸς τί, προκειμένου περὶ προστασίας, νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ αὕτη πρῶτον ὑπὲρ τῶν τελευταίων τούτων, ἢ, ὡς ἐγένετο, ὑπὲρ τῶν βιομηχάνων; Ἡ εὐθύνη εἶναι ἡ αὕτη διὰ πάντας, ἔλεγεν λίαν εὐφυῶς ὁ Michel Chevallier, ἀλλ' ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ γείνη ἐξαίρεσις τις, νομίζω ὅτι ἔδει αὕτη νὰ γείνη μᾶλλον ὑπὲρ τῶν πασχουσῶν τάξεων.

Ὅπως ἐξευμενίσωσι τὰς ἐργατικὰς τάξεις προσέθεντο, ὅτι αἱ δασμολογικαὶ κλάσεις δὲν περιεῖχον ἀντικείμενα τῆς χρήσεως καὶ συντηρήσεως τῶν τάξεων τούτων· λησμονοῦσιν ὅμως, φαίνεται, ὅτι ὁ ἐργάτης τῆς σήμερον ἐπαισθητῶς μετεβλήθη, οὐδ' εἶναι οἷοι πρὸ πεντακονταετίας ἦσαν· νῦν ποιοῦνται χρῆσιν κλίνης, σινδονῶν καὶ πλείστων ὅσων ἄλλων ἀντικειμένων βαρέως φορολογουμένων. Ἀλλῶς τε ἐπιδιώκοντες τὸν ταμειυτικὸν αὐτῶν σκοπὸν, καλῶς ἐνόησαν, ὅτι οἱ ἐπ' ἀντικειμένων συχνῆς καταναλώσεως δασμοὶ εἶναι οἱ μᾶλλον ἀποφέροντες, καὶ ἐντεῦθεν φανερόν· ὅτι ἠναγκάσθησαν νὰ παραμελήσωσι τὰ συμφέροντα τῶν ἐργατικῶν τάξεων.

Ἀξίωμα οἰκονομικὸν διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἐκάστη εἰσαγωγή ἔχει ἀντίστοιχον ἐξαγωγήν, καὶ τἀνανάπαλιν ὅτι ἐκάστη ἐξαγωγή ἔχει ἀντίστοιχον εἰσαγωγήν, ἐπομένως πᾶς φραγμὸς τεθείς εἰς τὴν μίαν τούτων τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐπιφέρει ἐπὶ τῆς ἐτέρας. Νομίζω λοιπὸν ὅτι τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἔδει διαρκῶς νὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν οὐ μόνον ὁ νομοθέτης, ἀλλὰ καὶ πᾶς ὅστις ἀναζητεῖ ἐν τῷ προστατευτικῷ συστήματι τὴν ἀληθῆ εὐημερίαν τῆς χώρας. Ρίπτοντες ἤδη βλέμμα πρὸς τινὰς ξένας χώρας, ὧν τὸ δασμολόγιον ἠδύνατο μετ' ὠφελείας νὰ μελετηθῇ ὑφ' ἡμῶν, βλέπομεν ὅτι ἡ Ἑλλάς, γεωργικὴ κατ' ἐξοχὴν χώρα, μὲ πληθυσμὸν δύο ἑκατομμυρίων ἀντλεῖ διὰ τοῦ δασμολογίου αὐτῆς ἔτησιως 32 ἑκατομμύρια ἐκ τοῦ ἰδιωτικοῦ πλούτου, ὅτε ἄλλα βιομήχανα κράτη, ὡς τὸ Βέλγιον, μὲ τριπλάσιον πληθυσμὸν, 30 μόνον ἑκατομμύρια

ἔχει τελωνιακὰς εἰσπράξεις, 15 δὲ μόνον αἱ Κάτω Χῶραι, ἀδιάφορον ἔαν ὁ πληθυσμὸς εἶναι διπλάσιος τοῦ τῆς Ἑλλάδος.

Ὡς ἀνωτέρω ἐρρήθη, ἡ Ἑλλὰς εἶναι χώρα γεωργικὴ μᾶλλον ἢ βιομήχανος· οἱ ἀπέραντοι ἀμπελῶνες καὶ ἐλαιῶνες τῆς Πελοποννήσου καὶ τῶν Ἰονίων νήσων, αἱ εὐφοροὶ πεδιάδες τῆς Θεσσαλίας, ἡ φυτεία τοῦ καπνοῦ ἐν τῇ Στερεᾷ, εἰσὶ τοσαῦτα μαρτύρια. Προσθετέον ὅτι ἡ τελευταία στατιστικὴ περὶ πληθυσμοῦ καταδείκνυσι τὸ ἥμισυ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ γεωργικόν.

Ἡ γῆ ἀπόκειται πηγὴ πλούτου, οὐδὲν πλέον ζητεῖ ἢ τὴν ἀρμοδιωτέραν ἐκμετάλλευσιν αὐτῆς διὰ μηχανημάτων ὑπαγορευομένων ὑπὸ τῆς προόδου τῆς ἐπιστήμης, ὅπως ἑκατονταπλάσιον ἀποδώσῃ τὰ αὐτῇ ἐμπιστευθέντα· ὑπὸ ἄλλους δὲ καταλαμβάνεται ὁ παρατηρητής, ὅτι οὐδέποτε ἡ γεωργία κατέστη ἀντικείμενον ἀληθοῦς τινος προεξαιτίας καὶ ὅτι καὶ νῦν ἔτι εἰς ὅλως ἀρχέγονον εὐρίσκεται κατάστασιν. Ποῖος λοιπὸν ὁ λόγος τῆς δαπάνης 26 ἑκατομμυρίων διὰ προμήθειαν τοῦ πρὸς ζωάρκειαν ἀναγκασίου σίτου, καὶ 6 ἑκατομμυρίων διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς οἰκοδομησίμου ξυλείας, ἀφοῦ ἔχομεν 6,000,000 στρέμματα ἀποφέροντα ὅμως μόνον 80,000 δρ. καὶ ἕτερα 2,500,000 γῆς πρὸς βοσκήν, ἅτινα δὲν ἀπαλλάττουσιν ἡμᾶς τῆς δαπάνης 5 ἑκατομμυρίων πρὸς συντήρησιν τῶν διαφορῶν ζώων; Οἱ ἑλληνικοὶ οἶνοι, οἱ τοσοῦτον πνευματώδεις καὶ πλήρεις ὠφελίμων συστατικῶν, κατασκευάζονται δι' ἀρχαῖου ὅλως τρόπου. Ἀλλὰ παρὰ τὰς ἀτελείας ταύτας καὶ τὰ ἐλαττώματα, ἔαν κατὰ τύχην ἡ ἰσοδεια δὲν εἶναι ὅσον προσδοκᾷτο ἀφθονος, ἡ γῆ εἶναι ἡ ἀμέσως ὑπεύθυνος, εἰς αὐτὴν ἀποδίδονται τὰ αἷτια τῆς κακοδαιμονίας καὶ κατ' αὐτῆς στρέφομεν γλῶσσαν καὶ ὄπλα, ὥσεί μὴ ἐδικαιοῦτο καὶ αὕτη ἀπηυδηκυῖα νὰ μὴ ὑποκύπτῃ διαρκῶς εἰς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὀρέξεις, καὶ ν' ἀπαιτήσῃ εἰς ἀντάλλαγμα περισσοτέραν προθυμίαν παρὰ τῶν ἀνθρώπων, αὕτη, ἥτις οὐδὲν ἀρνεῖται ἡμῖν, ἐν τῇ ζωῇ τὰ πάντα ἀφθόνως παρέχουσα καὶ μετὰ θάνατον προσφέρουσα τοῖς πᾶσιν ἐν ταῖς κόλποις αὐτῆς ἄστυον γαλήνης.

Ἡ προεξαισία τῆς γεωργίας δὲν ἐπιτυγχάνεται δι' ἐπιβολῆς ὑπερόγκου τελωνιακοῦ δασμοῦ. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φορολογίας εἰς οὐδὲν ἄλλο συντελεῖ ἢ ὡς κώλυμα τῆς ἐν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ πωλήσεως τῶν ἐγχωρίων προϊόντων. Καθίσταται ἐγχώριος ἀγορὰ δι' ἐγχωρίων προϊόντων, καὶ ἐν περιπτώσει μὲν εὐφορίας, τὸ κκχὸν δὲν εἶναι αἰσθητόν, ἀλλ' ἐν περιπτώσει ἐναντίας, ποῦ θὰ καταφύγῃ τις, ἔαν δὲν θέλωμεν νὰ ἀποτίσωμεν τοὺς ὑπερόγκους δασμούς;

Οὐδὲν τὸ μᾶλλον εὖνουν τῇ προεξαισίᾳ τοῦ λαθρεμπορίου, ὅπερ ἀσκι-

ται ἐν Ἑλλάδι εἰς μεγάλας διαστάσεις, ὑποβοηθούμενον ὑπὸ τῆς κακοπιστίας τῶν ὑπαλλήλων. Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων μέχρι τῶν κατωτέρων λειτουργῶν καὶ ὑπηρετῶν, πλὴν εὐαρίθμων ἐξαιρέσεων, παρὰ τὸν συγκριτικῶς γλίσχρον αὐτῶν μισθόν, 450 δραχμῶν κατ' ἀνώτατον ὅρον, δυνάμενον νὰ φθάσῃ τὰς χιλίας περίπου διὰ τῶν προσεστώτων καὶ ἐπιμισθίων ἐξόδων, καὶ 60 κατὰ κατώτατον, κατορθοῦσι νὰ ἀποχωρῶσι μετὰ εἰκοσαετῇ ὑπηρεσίᾳ, μὲ σύνταξιν ἀνερχομένην εἰς τὸ ἡμισυ τοῦ μισθοῦ των, ἐκ περισσοῦ δὲ μετ' ἐσχηματισμένων περιουσιῶν. Τὸ λαθρεμπόριον ἡδύνατό τις νὰ διαιρέσῃ εἰς δύο κατηγορίας : εἰς τὸ μέγα ὅπερ ἀσκαῖται ὡς ἐπάγγελμα, καὶ εἰς τὸ μικρὸν ὅπερ ἀσκαῖται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ καταναλωτοῦ. Τὸ πρῶτον ἐκμεταλλεύονται οἱ πρᾶκτορες τῆς Κυβερνήσεως δ' ἐπαισχύντου συνεννοήσεως μετὰ τῶν ἐμπορευομένων, ἵνα δὲ συγκαλύψωσι τὸ αἶσχος των, δεικνύουσιν ἄγροικόν ἐστιν ὅτε αὐστηρότητα εἰς τοὺς ταξειδιώτας.

Ἡ ἔρσις τοῦ κακοῦ τούτου ἡδύνατο νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς προσλήψεως χρηστοτέρου προσωπικοῦ, ἠθικῶς, ἐπιστημονικῶς καὶ τοὺς τρόπους μεμορφωμένου, οὐχὶ δὲ διὰ τῶν δῆθεν προσόντων, ἅτινα νῦν ἀπαιτοῦνται, καὶ διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐπιθεωρητῶν, διαρκῶς περιφερομένων καὶ μὴ προσκεκολλημένων εἰς τὸ ὑπουργεῖον ἢ εἰς ἄλλην τινὰ θέσιν, δίκην κοινῶν ἀργομισθίων ὑπαλλήλων.

#### ἌΘ. Τυπάλδος Μπασιάς.

## ΑΙ ΟΡΧΗΣΤΡΙΔΕΣ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ

Ὁ δύων ἥλιος ἐκρύβη ὀλοτελῶς ὀπισθεν παραπετάσματος πυριφλεγῶν συννέφων, ἅτινα πέραν ἐκεῖ εἰς τὴν ἐσχατιὰν τῆς ἀτέρμονος ἐκτάσεως τῶν ἄγρῶν ἐπιρρίπτουσιν ἐπὶ τῆς πρασίνης θαλάσσης τῶν σπαρτῶν ἀντανάκλασιν αἵματόχρουν. Ἡ σκιά τῶν ὑψιτενῶν φοινίκων ὑποτρέμει κατοπτριζομένη ἐντὸς τοῦ στιλπνοῦ καὶ ὀκνηροῦ ρεῖθρου τοῦ Νείλου· σειραὶ καμήλων μὲ τὴν ἰδιάζουσαν ἔρρυθμον ταλάντευσιν τῶν νώτων, διαβαίνουν μετὰ χλωροῦ φορτίου· οἱ βόες καὶ οἱ βοῦβαλοι τρυφῶς μηρυκάζοντες καὶ τὰ γοργὰ ὄναρια λυγιζόμενα ὑπὸ τὸ βάρος εὐρώστων μελαψῶν καὶ γυμνοπόδων ἀναβατῶν ἐπιστρέφουσιν ἀπὸ τὸν κάματον τῆς ἡμέρας. Εἰς τὴν βραχεῖαν λύκην τῆς σχεδὸν χειμερινῆς ἡμέρας διαγράφεται σκισρὸν τὸ ἀνάστημα τῶν γυναικῶν, εὐλύγιστον καὶ